

Motion om internationellt klimatbistånd

Motion av Gabriel Kroon (SD)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Åsa Lindhagen

Sammanfattning av ärendet

Gabriel Kroon (SD) har väckt en motion i kommunfullmäktige. I motionen föreslås att kommunfullmäktige ger berörda nämnder i uppdrag att aktivt delta i internationella samverkansprojekt riktat mot klimat- och miljöförbättringar i utvecklingsländer. Motionären föreslår även att kommunfullmäktige tar ställning för en ”donationspolicy” där duglig teknisk utrustning alltid ska prövas för sin lämplighet i syfte att doneras till ett utvecklingsland.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholms Stadshus AB. Stockholms Stadshus AB har underremitterat motionen till Stockholm Vatten och Avfall AB.

Stadsledningskontoret påpekar att staden har en internationell strategi som i dagsläget möjliggör internationella biståndssamarbeten om extern finansiering finns och anför att staden bör koncentrera sin samverkan till de organisationer och nätverk som staden redan är aktiv inom.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är positiv till ökat materialutnyttjande och samverkan men tar inte ställning till hur arbetet ska styras i staden. Vidare anför de att det är viktigt att hänsyn behöver tas till miljölagstiftning rörande avfall och ifall utrangerad utrustning kan medföra en negativ miljöpåverkan i mottagarländer.

Stockholm Stadshus AB ställer sig bakom dotterbolaget Stockholm Vatten och Avfall AB:s synpunkter.

Stockholm Vatten och Avfall AB ser ingen motsättning att delta i internationella samverkansprojekt riktat mot klimat- och miljöförbättringar i utvecklingsländer och framför att de skänkt utrustning till Ukraina.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Stockholms stads höga ambitionsnivå i miljö- och klimatfrågor har gjort att staden besitter erfarenhet och kunskap som är värdefull för städer i hela världen. Inte minst är detta aktuellt i relation till EU:s kandidatländer där svenska kommuner kan erbjuda stöd i att implementera EU:s miljölagstiftning gällande exempelvis vatten och avfall. Det är därför välkommet att Stockholms stads internationella strategi redan i dag öppnar upp för möjligheten att delta i samarbeten av biståndskaraktär med exempelvis medel från Sida och jag konstaterar att nämnder och bolag genom åren har deltagit i denna typ av verksamhet och exempelvis skänkt utrangerad utrustning till Ukraina.

Som stadens remissinstanser noterat så krävs att hänsyn tas till miljölagstiftning och till det faktum att samarbetena kräver arbetsinsatser, även om externa projektmedel finns att söka för att täcka dessa kostnader. För att kvalitetssäkra samarbeten och säkerställa att de har ämnad effekt är det en fördel att, som stadsledningskontoret lyfter, samarbeta inom ramen för de internationella nätverk och organisationer som staden är aktiv inom.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets yttrande.

Bilaga

Motion av Gabriel Kroon (SD) om internationellt klimatbistånd, dnr. KS 2024/685-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 4 december 2024

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Gabriel Kroon (SD) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att bifalla motionen
2. Därutöver anföra följande:

Gabriel Kroon (SD) har väckt en motion i kommunfullmäktige. I motionen föreslås att kommunfullmäktige ger berörda nämnder i uppdrag att aktivt delta i internationella samverkansprojekt riktat mot klimat- och miljöförbättringar i

utvecklingsländer. Motionären föreslår även att kommunfullmäktige tar ställning för en ”donationspolicy” där duglig teknisk utrustning alltid ska prövas för sin lämplighet i syfte att doneras till ett utvecklingsland.

Stadsledningskontoret påpekar att staden redan bedriver ett internationellt samarbete men detta inkluderar inte det som motionen föreslår nämligen donation av utrustning samt teknisk kompetens för klimat- och miljöarbetet. Klimatet är en global fråga och staden bör även inta en internationell roll utöver att åka ”pratkonferenser”. Därför föreslår vi att motionen ska bifallas.

Ärendet

I sin motion väckt i kommunfullmäktige anför Gabriel Kroon (SD) att kommuner och regioner har en möjlighet att bidra till det internationella biståndsarbetet genom sitt tekniska kunnande och sin samlade kompetens. Det finns även en möjlighet att donera uttjänt utrustning som förvisso inte uppfyller svenska lagkrav men som fortfarande är tekniskt duglig. Med bakgrund av detta föreslås att:

1. Kommunfullmäktige ger berörda nämnder i uppdrag att aktivt delta i internationella samverkansprojekt riktat mot klimat- och miljöförbättringar i utvecklingsländer.
2. Kommunfullmäktige tar ställning för en ”donationspolicy” där duglig teknisk utrustning alltid ska prövas för sin lämplighet i syfte att doneras till ett utvecklingsland.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholms Stadshus AB. Stockholms Stadshus AB har underremitterat motionen till Stockholm Vatten och Avfall AB.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 23 oktober 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Av kommunfullmäktiges budget 2024 framgår att Stockholm ska vara en stad som präglas av internationellt samarbete. Ekonomin i Stockholm ska även präglas av ett perspektiv som främjar ekologisk och social hållbarhet. Hushållning med resurser är grundläggande för en god ekonomi och utvecklingen mot en cirkulär ekonomi ska bejakas, där resurser återvinns och återbrukas istället för att urholkas.

Internationell strategi för Stockholms stad (2021/154) slår fast att det är centralt att staden samverkar och samarbetar internationellt och inom EU. Stadens verksamheter utvecklas och stärks genom internationell samverkan på internationell nivå med andra städer, regioner och andra relevanta aktörer. Staden behöver även dela erfarenheter med andra för att bidra till en positiv utveckling globalt. Enligt strategin kan staden engagera sig i projekt av biståndskaraktär, men endast om hela finansieringen uppbärs av annan part som exempelvis Sida.

Enligt kommunallagen (2017:725) kan kommuner under vissa förhållanden lämna bistånd. Under 4-8 § i lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter framgår att kommuner får lämna bistånd i form av utrustning, rådgivning och utbildning till länder som erhåller svenskt statligt bistånd. Utrustning som kommuner inte längre behöver för sin verksamhet får även lämnas till länder som inte erhåller svenskt statligt bistånd.

Teknisk utrustning som är uttjänt och inte längre möter kraven i svensk lagstiftning utgör med största sannolikhet avfall enligt miljöbalken. För avfall gäller särskilda regler för hur materialet får hanteras. Som utgångspunkt råder förbud mot export av avfall för återvinning eller bortskaffande till länder utanför EU. Huruvida export av materialet är tillåtet ur ett miljörettsligt perspektiv behöver därför utredas i varje enskilt fall. Utrustningen behöver även uppfylla höga hållbarhetskrav för att undvika att material med exempelvis oönskat kemikalieinnehåll eller hög energianvändning exporteras. Material som exporteras får inte medföra ett miljöproblem i ett mottagarland, som kan ha betydligt sämre förutsättningar att hantera det.

Stadsledningskontoret ser positivt på ett ökat återbruk av produkter samt på samverkansprojekt som innebär stärkt kunskap i hållbarhetsarbetet över nationella gränser.

Stadsledningskontoret konstaterar att Stockholms stad redan idag samverkar och samarbetar internationellt och inom EU, i syfte att utveckla den egna verksamheten och bidra till en positiv utveckling globalt. En stor del av arbetet äger rum inom olika internationella organisationer och nätverk samt genom deltagande i exempelvis EU-finansierade projekt.

Stadsledningskontoret anser att samverkan bör koncentreras till de organisationer och nätverk som staden redan deltar i. Vidare anser stadsledningskontoret att det finns ett flertal utmaningar som behöver hanteras för att donera teknisk utrustning till länder utanför EU. Såväl teknisk som miljörettslig bedömning kommer krävas i varje enskilt fall. Detta innebär att hanteringen är förenad med kostnader för att genomföra bedömningarna samt samordna arbetet inom stadens verksamheter.

Stadsledningskontoret anser att kommunfullmäktige inte behöver lägga några ytterligare uppdrag med anledning av den remitterade motionen.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att motion om internationellt klimatbistånd av Gabriel Kroon (SD) besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 1 oktober 2024 följande.

1. Miljö- och hälsoskyddsnämnden godkänner miljöförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på kommunstyrelsens remiss.

Reservation av Tapani Juntunen (SD), se Reservationer m.m.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 11 september 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Generellt ser förvaltningen positivt på ökat materialutnyttjande och på samverkansprojekt för att dela kompetens och know-how med andra länder för

utveckling av hållbarhetsarbete. Förvaltningen tar dock inte ställning till hur ett sådant arbete ska styras inom staden.

Bistånd till andra länder är en uppgift som huvudsakligen är förbehållen staten (prop. 2000/01:42 s. 31). Vad gäller donation av uttjänt utrustning kan det dock konstateras att det i lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter finns möjligheter för en kommun att under vissa förutsättningar ge donationer och bidrag i form av internationellt bistånd. Den lagstiftningen reglerar emellertid bara den kommunala kompetensen att besluta om sådana donationer. För att en sådan donation ska vara tillåten måste den därutöver vara förenlig med övrig relevant lagstiftning.

Såvitt gäller nämndens ansvarsområde är det i första hand miljölagstiftningens regler vid hanteringen av den utrustning som ska doneras som aktualiseras. Det bör i denna kontext särskilt noteras att teknisk utrustning som är uttjänt och inte längre möter kraven i svensk lagstiftning med största sannolikhet utgör (farligt) avfall i miljöbalkens mening, även om det finns ett ekonomiskt värde. När det är fråga om avfall gäller särskilda regler för hur materialet får hanteras. Bland annat råder som utgångspunkt förbud mot export av avfall för återvinning eller bortskaffande till länder utanför EU. Huruvida export av materialet är tillåtet ur miljörättsligt perspektiv behöver därför utredas i det enskilda fallet.

Vidare är det viktigt att utrustningen uppfyller höga hållbarhetskrav så att inte utrustning med t.ex. oönskat kemikalieinnehåll, hög energianvändning m.m. exporteras. Det behöver vara säkerställt att sådant som exporteras inte kan medföra ett potentiellt miljöproblem i ett mottagarland som kan antas ha väsentligt sämre förutsättningar att hantera det. Om donation skulle vara aktuellt kommer därför också en teknisk bedömning av utrustningen att behöva göras i varje enskilt fall.

Miljöförvaltningen bedömer sammantaget att det finns ett flertal rättsliga utmaningar som behöver hanteras om staden vill donera uttjänt material till länder utanför EU. Eftersom det kommer krävas såväl teknisk som miljörättslig bedömning i varje enskilt fall torde hantering inför sådan donation vara förenat med kostnader som för närvarande är svåra att uppskatta.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB har underremitterat remissen till dotterbolaget Stockholm Vatten och Avfall AB och ställer sig bakom deras yttrande.

Underremiss

Stockholm Vatten och Avfall AB

Stockholm Vatten och Avfalls AB:s yttrande daterat den 26 september 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Bolaget ställer sig positivt till att utveckla kvaliteten i verksamheterna genom att vara öppen för nya och innovativa lösningar. Stockholm Vatten och Avfall konstaterar att tanken med att bolag ska ta samhällsansvar inte är ny. I bolagets årsredovisning finns en obligatorisk hållbarhetsrapport och under rapporteringsåret 2025 kommer bolaget därtill att redovisa det nya EU-direktivet om företags hållbarhetsredovisning CSRD, som innebär att reglerna för hållbarhetsredovisning skärps bland annat inom Miljö standard ES, resursanvändning och en cirkulär ekonomi.

Bolaget ser ingen direkt motsättning att delta i internationella samverkansprojekt riktat mot klimat- och miljöförbättringar i utvecklingsländer under förutsättning att det gynnar bolagets verksamhet och går att koppla till ägardirektiv.

Bolaget har exempelvis skänkt ett reservkraftverk/aggregat av större modell till Ukrainas vattenförsörjning, vars utrustning blivit hårt ansatt i kriget. Bolaget erfar att administrationen kring förfarandet var omfattande och krävde styrelsebeslut, bolaget ser även vissa farhågor med förslaget om att donera uttjänt utrusning, efter uppnådd teknisk livslängd finns ökad risk för att vissa uttjänta produkter och föremål inom VA- och Avfall kan vara mindre lämpliga att donera, miljö- och säkerhetsaspekter behöver därför alltid beaktas.

Bolaget anser att utrustning generellt torde hanteras och administreras av seriösa och specialiserade aktörer, vidare anser bolaget att utöver ökade kostnader för seriositetsprovning torde fler mätbara mål eller aktiviteter även öka den administrativa bördan.

I övrigt har bolaget inga synpunkter.

Reservationer m.m.

Miljö- och hälsoskyddsämnden

Reservation av Tapani Juntunen (SD)

Tapani Juntunen (SD) föreslår att nämnden beslutar att tillstyrka motionen i sin helhet, samt att därutöver anföra följande:

Av svaret på remissen från Miljöförvaltningen ser vi inget som formellt föranleder oss att justera ansatsen i vår motion. Vi instämmer i förvaltningens konstaterande att det kan finnas juridiska aspekter att ta hänsyn till i varje enskilt fall när en potentiell donation av teknisk utrustning är aktuell.